

РЕЦЕНЗИЯ

**на представените трудове за участие
в конкурс за академичната длъжност ПРОФЕСОР
по професионално направление 2.1. Филология
(Общо и сравнително езиковедие – славянско езиковедие),
обявен от Югозападния университет „Неофит Рилски”
в ДВ., бр. 29 от 12.04.2022 г.**

Рецензент: доц. д-р Лъчезар Перчеклийски

Кандидат: доц. д-р Маринела Параскова Младенова

1. Кратки биографични данни за кандидата

Доц. д-р Маринела Младенова, която е единствен кандидат в конкурса за редовен професор в Югозападния университет, е учен с богата творческа, административна и преподавателска биография. Професионалните ѝ интереси са свързани преди всичко с проблемите на българския език и на сравнителното славянско езиковедие.

М. Младенова е родена през 1960 г. в гр. Карнобат. През 1982 г. завършва магистърска степен на специалността „Славянска филология“ (български и чешки) в Пловдивския университет. През 1989 г. изкарва тримесечна специализация по сравнително славянско езиковедие в Софийския университет. От 1990 до 1994 г. е приета като задочен аспирант в същия университет. През 1996 г. Младенова защитава дисертационен труд пред ВАК на тема „Глаголи за положение в чешкия и българския език“ (203 стр.) и получава научната степен „доктор“ (код 05.04.18).

В своята професионална кариера Маринела Младенова е минала през различни нива на българското образование. Първоначално работи като учител по български език и литература в Трето основно училище „Димитър Талев“ – Благоевград (1983 – 1987 г.). След това започва работа в Югозападния университет – Благоевград, където е назначена като асистент по съвременен български език (1987 г.), преминава през старши асистент (1990 г.), главен асистент (1994 г.), а през 2003 г. спечелва конкурс за доцент по сравнителна граматика на славянските езици. Хабилюционният ѝ труд е озаглавен „Глаголите reflexive tantum в словашкия език и техните съответствия в български“ (УИ „Неофит Рилски“, Благоевград, 2002). От 2003 до 2007 г. Младенова е заместник-декан по учебната работа и координатор по кредитната система във Филологическия факултет на ЮЗУ. От 2010 г. до днес тя е ръководител на Катедрата по славистика.

В своята преподавателска кариера Младенова има два лектората в чужбина.

Преподавала е български език и българска литература на чуждестранни студенти в Братиславския университет, Словакия (1998 – 2002) и Сегедския университет, Унгария (2007 – 2010). Чела е лекции по програма „Еразъм“ в Масариковия университет, Бърно (Чехия), Люблинския университет „Мария Склодовска Кюри“ (Полша), Анкарския университет (Турция), Сегедския университет (Унгария), Братиславския университет (Словакия) и Ереванския университет (Армения). Осъществила е няколко кратки специализации в Чехия (1995), Словения (2000 и 2001), Полша (2005, по линия на СЕЕРУС), Словакия (2006), Русия (2017) и Армения (2018, 2020 и 2021 г.). Член е на Управителния съвет на Международния университетски семинар за балканистични изследвания и специализации, а също и на редакционната колегия на списание „Балканистичен форум“ (индексира се в Web of Science и Scopus).

В богатата професионална биография на Маринела Младенова могат да се отбележат още различни участия в експертни групи, научни журита, редакционни колегии и др. Владее на различни нива чешки, словашки, полски, руски, унгарски и английски език.

2. Характеристика на научната и научно-приложната продукция

В предоставения от доц. Младенова списък с публикациите след хабилитацията през 2003 г. са включени: 1 монография, 1 студия и 19 статии, свързани с проблемите на славистиката (в частност славянската микролингвистика) и българистиката. Забелязала е над 35 цитирания на свои трудове в изследвания на български и чуждестранни автори. Някои от тези публикации са поместени в списания и сборници, които са индексирани в Scopus и/или Web of Science.

Справката за научноизследователската дейност на доц. Младенова включва още участия в реализирането на редица научноизследователски проекти (1 международен, 7 национални и няколко вътрешноуниверситетски). Има над 30 доклада в международни и национални научни конференции в България и чужбина.

Основният труд, с който Маринела Младенова участва в конкурса за професор, е монографията „Банатският български книжовен език в контекста на славянската микролингвистика (История, динамика на нормата и езикови политики)“ (УИ „Неофит Рилски“, 2021, 308 с.). В книгата се разглежда историята на писмено-регионалната книжовна норма на българите католици от областта Банат в Румъния от времето, когато е кодифициран книжовният език (1866 г.), до наши дни.

В **Първа глава** (*Въведение*) Младенова е представила *предмета* и *целта* на изследването. Книжовният банатски български език е разгледан в рамките на понятието

„славянски книжовни микроезици“, въведено от Ал. Дуличенко през 80-те години на ХХ век. Основната цел на работата е, като се проследи историята на този книжовен микроезик, „да бъдат анализирани по-важните процеси и тенденции, свързани с промените в него, които не са били обект на пълно и самостоятелно проучване“ (с. 9). Тук авторката изрично отбелязва, че извън обхвата на работата е останала религиозната литература на българските католици от румънски Банат, тъй като тя е по-консервативна и не претърпява сериозни промени в езика. В тази част Младенова посочва и основната *методология* на изследване. За да може езиковите процеси и явления да бъдат поставени в „по-широк обществено исторически контекст“, който позволява да се проследи влиянието от страна на различни екстралингвистични фактори, в монографията е използван дескриптивно-аналитичен и социолингвистичен подход на изследване (с. 10). В този смисъл историята на банатския български книжовен език е разгледана в контекста на процесите и тенденциите, които се наблюдават и при други славянски книжовни микроезици. Във въводителната глава М. Младенова дава кратки исторически бележки за банатските българи, представя накратко основните акценти в останалите глави от труда.

Във **Втора глава** авторката разглежда теорията на Ал. Дуличенко и съдържанието на термина „славянски книжовни микроезици“. Отбелязва някои теоретични проблеми, свързани с неговата употреба (напр. непрекъснато нарастващия брой славянски микроезици; причисляването към микроезиците на т.нар. „езикови експерименти“, а също и на тези формации, които са възникнали вследствие на екстралингвистични фактори и др.). Като представя множеството синонимични названия, с които се означава понятието „книжовен микроезик“, Младенова уточнява смисъла, с който терминът е използван в нейната работа. Авторката смята, че той може да бъде приложен към някои „книжовноезикови формирания, които поради исторически, политически или други фактори имат различна посока на развитие от езиците, с които са свързани генетически и исторически“ (с. 24).

Трета глава разглежда съдържанието на понятието „езикова норма“ през призмата на микролингвистиката. Очертана е разликата в актуализацията и развитието на книжовната норма между официалните стандартни езици, където процесът е резултат от езиково планиране и е регулиран от съответните държавни институции, и появата и развитието на нормата в книжовните микроезици, при които влияние оказват различни обществено-исторически и политически фактори (с. 31).

В Четвърта глава авторката представя досега публикуваните трудове върху ба-

натския български книжовен език. Разгледани са изследвания на Г. Цирбус, Л. Милетич, Ст. Стойков, К. Телбизов, Ал. Дуличенко и др., а в по-ново време – на К. Паскару, М. Номачи, Т. Бергер, К. Щайнке и др. Общата констатация вследствие на направената библиографска ретроспекция е, че в научната литература липсват самостоятелни изследвания върху историята на банатския литературен микроезик, динамиката на книжовната му норма, езиковата политика и различните опити за езиково планиране и строителство (формиране на терминология, интелектуализация на лексиката и др.).

Пета, Шеста и Седма глава са с най-голям принос в монографията на Маринела Младенова.

В началото на **Пета глава** е разгледана накратко историята на първоначалната кодификация на нормите на банатския книжовен език. Посочени са факторите, които подпомагат този процес. Според Младенова това са: 1) наличието на книжовноезикова предтрадиция в България, където в образованието (наред с хърватския език) се използва и българският диалект на българите католици; 2) институционалната подкрепа от духовната власт в Унгария, която дава разрешение в българските католически църкви и училища в Банат да се използва български език; 3) подкрепата и ангажираността на общността на банатските българи към осъществяването на тази идея; 4) наличието на образован елит (учители), който поема ролята на езиков законодател. Така (според Младенова) онова, което се случва през 1866 г., а именно написването и публикуването от Йозу Рил на *Bâlgârskutu pravopísanji* (кратко правописно описание на банатския български език), се явява естествена последица от влиянието на горепосочените фактори.

По-нататък в тази част авторката разглежда въпроса за *езиковото строителство* и *езиковата политика* („вземане на решения от страна на образования елит ..., свързани с нормирането ... на книжовния микроезик“, с. 54), следвана от Винганското учителско дружество, както и езиковите принципи (правописни норми), които са отразени в различните издания на банатските българи до края на XIX век. Младенова представя основните ортографични правила, които Йозу Рил включва в „Българското правописание“ (сложната диакритична система на използваната латинска графика, гласните и съгласните, словообразователните форманти, частите на речта, правилата за писане на главни букви и пренасяне и др.). Подчертава, че основният правописен принцип е фонетичният с известни отстъпки на морфологичния и етимологичния. Отбелязани са и някои отклонения от правилата, които са допуснати в самото „Правописание“ на Рил. По-нататък М. Младенова анализира структурата и съдържанието на различни в жанрово отношение издания (календар с разнообразно съдържание, вестник, речник и др.),

които са излезли от печат във втората половина на XIX век. Проследена е динамиката на промените, които са настъпили в банатския български книжовен език от времето на неговото създаване до края на XIX век. Посочени са различни изменения в ортографията, граматиката (основно глаголните времена), разгледан е пътът за създаване на терминология и начините за обогатяване на лексикалната система на микроезика. В изводите е посочено, че това е „период на интензивно изграждане на лексикалната и терминологичната система на микроезика“ (с. 107), при който е следвано основното правило писменият език да не се отдалечава много от говоримия.

В шеста глава М. Младенова подлага на коментар новите общественно-политически и социолингвистични условия в периода между двете световни войни, при които българите от областта Банат в Румъния живеят и творят. Въпреки че е наложена цензура на изданията на малцинствените общности, това предизвиква като реакция възраждане на книжовната традиция. Авторката представя изданията от това време – възстановява се отпечатването на календари с разнообразно съдържание, вестници, исторически брошури, художествени произведения и др. Разгледано е как новите условия рефлектират върху езиковата политика, която провежда интелигенцията в румънски Банат. В това отношение са отбелязани три основни посоки на развитие: 1) защита на езика от заплахата за асимилация, 2) сближаване с книжовния език в България и 3) обогатяване на речника. Представени са промените в правописа и лексиката в този период. Въпреки че авторите се стремят да следват нормите в „Правописанието“ на Рил, спазването им в изданията от това време е доста непоследователно. В езика навлизат множество думи (заемки и неологизми), които отразяват новите общественно-политически и икономически условия между двете световни войни (с. 125). В изводите към главата Младенова определя периода 1920 – 1943 г. като „мост, свързващ първите банатски просветители с продължителите на делото им от най-ново време“ (с. 145).

В Седма глава е направен преглед на периодичните издания, които излизат след общественно-политическите промени, осъществени в края на 1989 г. в Румъния. Направен е съдържателен и тематичен анализ на различни вестници и списания, които изиграват важна роля за ревитализацията на книжовния език на банатските българи в най-ново време. Езиковата политика и промените в правописа в последните 30 години са ръководени от редакторите и издателите на някои от периодичните издания, които имат най-широка аудитория (с. 167). Представени са различни визии за развитието на езика, както и опитите за рекодификация на писмените му норми. Подробно са разгледани два речника на банатския български език, които са издадени в началото на XXI век и могат

да се разглеждат като лексикографски кодификационни ръководства. Главата съдържа още 1) коментари върху процесите на обогатяване на лексикалната система с термини от различните сфери на обществения живот, заемки от други книжовни езици и създаването на неологизми на базата на словообразователните възможности на банатския български език; 2) лексикографските опити, публикувани в различни периодични издания, сборници с народно творчество или монографии, посветени на банатската писменост; 3) статиите за банатския книжовен микроезик в интернет пространството; 4) библиография на публикуваните след 1943 г. сборници, антологии, спомени, преводна или авторска художествена, историческа или научнопопулярна литература. Като стъпва върху наблюденията на Л. Милетич и Ст. Стойков, Младенова разглежда проблема за редуцирането на темпоралната система и постепенната замяна на простите глаголни времена (аорист и имперфект) с перфектни форми.

Заклучението включва различни обобщения, които са резултат от направените в изследването анализи и наблюдения върху историята на банатския български книжовен език. Изводите са точни и отразяват представените в работата езикови и социокултурни факти.

Библиографията съдържа над 245 заглавия на книги и статии (около 130 са на кирилица и над 110 – на латиница) на български и чуждестранни автори, свързани основно с темата за славянската микролингвистика, в частност – с банатската писмено-регионална норма на българския книжовен език. Повечето от трудовете са цитирани в монографията на Младенова. Добавени са също и различни интернет- и архивни източници.

В Приложението са включени факсимилета с образци на различни текстове, писани на банатски български и публикувани в различни периоди от неговата история (1866 г. – днес).

Общото впечатление от труда на М. Младенова е повече от положително. Авторката е проучила и анализирала съдържанието и езика на голям набор от разнообразни в жанрово отношение произведения, свързани с банатския български книжовен език. Основните приноси в труда на Младенова са: 1) проследяването на динамиката на езиковата норма (най-вече правописна и лексикална) в различните периоди от историята на този микроезик; 2) наблюденията върху езиковото строителство и езиковата политика; 3) анализът на книжовния език на банатските българи след промените през 1989 г.

С темата на монографията са свързани 1 студия и 10 статии, в които авторката разглежда: 1) проблемите на *нормата* и нейната динамика в банатския български език;

2) историята на *книжовното наследство* на банатските българи; 3) *периодичния печат* на българите в Банат от края на ХХ и началото на ХХІ век и в най-ново време; 4) опитите за създаване на *лексикографски справочници*; 5) различните *възгледи за езика* в банатската българска преса; 6) тенденциите за *интернационализация* на книжовния език; 7) *мисията на Кирил и Методий* през погледа на банатските българи; 8) *заемането на международна лексика* и създаването на *неологизми* в банатския книжовен език.

В други свои статии Младенова изследва проблеми от различни аспекти на езика, напр.: а) **семантика, прагматика и дискурс анализ**: *аксиологичните конотации в семантиката на понятието „геймър“* в българския и руския интернет език; ролята на Г. Ф. Милер за възникването на *руската академична журналистика*; *експресивната многозначност* на някои глаголи от *кулинарната сфера* в съвременната българска преса; б) **лингвистични нагласи и социална идентичност**: въпросът за *чистотата на българския език* в началото на ХХІ век; в) **езикови контакти**: *германски заемки в руския език* от времето на Петър Велики и тяхното наличие днес; *заемки в българския език* от началото на ХХІ век; г) **социолингвистика и езикова политика**: *ревитализация и възраждане на славянските книжовни микроезици*; *езиковият закон в Словакия* и отразяването му в медиите; д) **сравнително езикознание и езикова типология**: *българският език* сред славянските и балканските езици в *концепциите на Антони Калина*.

Изследванията на Маринела Младенова се отличават с аналитичност и прецизност при излагането на езиковите факти. В работите ѝ има оригинални приноси, които са получили научно признание.

3. Критични бележки и препоръки.

Нямам критични бележки към съдържанието на монографичния труд и различните статии, с които Маринела Младенова участва в конкурса. Единствената ми препоръка е при евентуално преиздаване на книгата да бъдат изчистени техническите неточности, които се срещат в нея.

4. Заключение

В заключение мога да кажа, че доц. д-р Маринела Младенова е представила достоен по обем научноизследователски и административно-преподавателски актив за заемането на академичната длъжност „Професор“. Трудовете ѝ се отличават с аналитичност и прецизност при излагането на езиковите факти. Не съм забелязал чужди идеи, които Младенова да е представила като свои. В работите ѝ са налице оригинални приноси, които са получили научно признание – нещо, което се потвърждава от приложената авторска справка за забелязаните цитирания.

Като отчитам научноизследователската и административно-преподавателската дейност на доц. д-р Маринела Младенова, **ще гласувам положително** за избирането ѝ за редовен **професор** по 2.1. Филология (Общо и сравнително езикознание – славянско езикознание) в Катедрата по славистика към Филологическия факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски“.

Благоевград,
05.08.2022 г.

Рецензент:

REVIEW
of the works submitted for participation
in a competition for the academic position of PROFESSOR
in professional field 2.1. Philology
(General and comparative linguistics - Slavic linguistics),
announced by the South-West University "Neofit Rilski"
in the State Gazette, issue 29 / 12.04.2022

Reviewer: Assoc. Prof. Dr. Lachezar Perchekliyski

Candidate: Assoc. Prof. Dr. Marinela Paraskova Mladenova

1. Brief biographical data about the applicant

Assoc.Prof. Dr. Marinela Mladenova, who is the only candidate in the competition for a full professor at Southwestern University, is a scientist with a rich scientific, administrative and teaching biography. Her professional interests are primarily related to the problems of the Bulgarian language and comparative Slavic linguistics.

M. Mladenova was born in 1960 in the town of Karnobat. In 1982, she graduated from the University of Plovdiv with a master's degree in the specialty "Slavic Philology" (Bulgarian and Czech). In 1989, she completed a three-month specialization in comparative Slavic linguistics at Sofia University. From 1990 to 1994, she was a correspondence graduate student at the same university. In 1996, Mladenova defended her thesis before the State Academic Council on the topic "Verbs of position in the Czech and Bulgarian languages" (203 pages) and received the scientific degree "Doctor" (code 05.04.18).

M. Mladenova's teaching career began at the South-West University - Blagoevgrad, where she was appointed as an assistant in Modern Bulgarian language (1987), later she became a senior assistant (1990), then a chief assistant (1994), and in 2003, she won a competition for an associate professor in comparative grammar of Slavic languages. Her habilitation thesis is entitled "Reflexive Tantum Verbs in the Slovak Language and Their Correspondences in Bulgarian" (Neofit Rilski University Press, Blagoevgrad, 2002). From 2003 to 2007, Mladenova was the deputy dean for academic work and coordinator of the credit system at the Faculty of Philology of SWU. From 2010 to present day, she is the Head of the Department of Slavic Studies.

In her teaching career, Mladenova held two lectureships abroad – at the University of Bratislava, Slovakia (1998 – 2002) and at the University of Szeged, Hungary (2007 – 2010).

She has completed several short specializations in the Czech Republic (1995), Slovenia (2000 and 2001), Poland (2005, under CEEPUS), Slovakia (2006), Russia (2017) and Armenia (2018, 2020 and 2021). She is a member of the Board of Directors of the International University Seminar for Balkan Studies and Specializations, and also a member of the editorial board of the journal "Balkanistic Forum" (indexed in Web of Science and Scopus).

In the rich professional biography of Marinela Mladenova, it is possible to note various participations in expert groups, scientific juries, editorial boards, etc. She speaks Czech, Slovak, Polish, Russian, Hungarian and English at different levels.

2. Characteristics of the scientific and scientific applied research works of the candidate

The list of publications provided by Prof. Mladenova after her habilitation in 2003 includes: 1 monograph, 1 research study and 19 scientific papers related to the problems of Slavic studies (in particular Slavic micro-linguistics) and Bulgarian studies. She has attested more than 35 citations of her works in studies of Bulgarian and foreign authors. Some of these publications are in journals and conference proceedings that are indexed in Scopus and/or Web of Science.

The reference for the scientific research activity of Assoc. Prof. Dr. Mladenova also includes participation in the implementation of a number of scientific research projects (1 international, 7 national and several intra-university ones). There are over 30 papers in international and national scientific conferences in Bulgaria and abroad.

The main work with which Marinela Mladenova participates in the competition for professor is the monograph "The Bulgarian literary language of Banat in the context of Slavic micro-linguistics (History, dynamics of the norm and language policies)" (Neofit Rilski University Press, 2021, 308 p.). The book examines the history of the written-regional literary norm of the Bulgarian Catholics from the Banat region in Romania from the time when the literary language was codified (1866) to the present day.

In **Chapter One** (*Introduction*), Mladenova presents the *subject* and *aim* of the research. The literary Banat Bulgarian language is examined within the framework of the concept of "Slavic literary micro-languages", introduced by Al. Dulichenko in the 1980s. The main objective of the work is, by following the history of this literary micro-language, "to analyze the more important processes and trends related to the changes in it, which have not been the subject of a complete and independent study" (p. 9). Here, the author explicitly notes that the religious literature of the Bulgarian Catholics from the Romanian Banat remains outside the scope of the work, as it is more conservative and does not undergo serious changes in

the language. In this part, Mladenova also points out the main *research methodology*. In order to place linguistic processes and phenomena in a "broader socio-historical context", which allows to trace the influence of various extra-linguistic factors, the monograph uses a descriptive-analytical and sociolinguistic research approach (p. 10). In this sense, the history of the Banat Bulgarian literary language is examined in the context of the processes and trends that are also observed in other Slavic literary micro-languages. In the introductory chapter, M. Mladenova gives brief historical notes on the Banat Bulgarians and briefly presents the main highlights in the remaining chapters of the work.

In **Chapter Two**, the author examines the theory of Al. Dulichenko and the contents of the term "Slavic literary micro-languages". She notes some theoretical problems associated with its use. By presenting the multitude of synonymous names used for the concept of "literary micro-language", Mladenova clarifies the sense in which the term is used in her work. The author believes that it can be applied to some "literary language formations which, due to historical, political or other factors, have a different direction of development than the languages with which they are genetically and historically related" (p. 24).

Chapter Three examines the contents of the concept of "language norm" through the prism of micro-linguistics. It outlines the difference in the updating and development of the literary norm between the official standard languages, where the process is the result of language planning and is regulated by the respective state institutions, and the emergence and development of the norm in the literary micro-languages, where various socio-historical and political factors have an influence (p. 31).

In **Chapter Four**, the author presents the works published so far on the Banat Bulgarian literary language. She studies the works of G. Tsirbus, L. Miletich, St. Stoykov, K. Telbizov, Al. Dulichenko, etc, as well as the works of some more recent authors - K. Paskaru, M. Nomachi, T. Berger, K. Steinke, etc. The general finding as a result of the bibliographic retrospective is that the scientific literature lacks independent studies on the history of the Banat literary micro-language, the dynamics of its literary norm, language policy and various attempts at language planning and construction (formation of terminology, intellectualization of the lexicon, etc.).

Chapters Five, Six and Seven are of the greatest contribution to Marinela Mladenova's monograph.

At the beginning of **Chapter Five** the history of the initial codification of the norms of the Banat literary language is briefly discussed. The factors that support this process are indicated. According to Mladenova, these factors are: 1) the presence of a literary language pre-

tradition in Bulgaria, where the Bulgarian dialect of the Bulgarian Catholics is used in education (along with the Croatian language); 2) the institutional support from the spiritual authority in Hungary, which gives permission to use the Bulgarian language in the Bulgarian Catholic churches and schools in Banat; 3) the support and commitment of the Banat Bulgarian community to the implementation of this idea; 4) the presence of an educated elite (teachers) who take on the role of language legislator. Thus (according to Mladenova), what happened in 1866, namely the writing and publication by Jozu Rill of *Bâlgârskutu pravopísanji* (a brief orthographic description of the Banat Bulgarian language), was a natural consequence of the influence of the above-mentioned factors.

Further in this chapter, the author examines the issue of *language construction and language policy* ("decision-making by the educated elite ... related to the norms ... of the literary micro-language", p. 54), followed by the Vingan teaching society, as well as the linguistic principles (spelling norms) that were reflected in the various editions of the Banat Bulgarians until the end of the 19th century. Mladenova presents the basic orthographic rules that Jozu Rill included in "Bulgarian Spelling" (the complex diacritical system of the Latin script used, vowels and consonants, word-forming formants, parts of speech, rules for capitalization and transposition, etc.). She emphasizes that the basic spelling principle is phonetic with certain concessions to morphological and etymological ones. Some deviations from the rules which are attested in Rill's "Spelling" itself are also noted. Furthermore, M. Mladenova analyzes the structure and content of publications of various genres (a calendar with diverse content, a newspaper, a dictionary, etc.) that were published in the second half of the 19th century. The dynamics of the changes that occurred in the Banat Bulgarian literary language from the time of its creation to the end of the 19th century are traced. Various changes in orthography, grammar (mainly verb tenses) are indicated; the way to create terminology and the ways to enrich the lexical system of the micro-language are also discussed. In the conclusion, it is stated that this was "a period of intensive construction of the lexical and terminological system of micro-languages" (p. 107), during which the basic rule was followed that the written language should not deviate much from the spoken language.

In **Chapter Six**, M. Mladenova comments on the new socio-political and sociolinguistic conditions in the period between the two world wars, in which the Bulgarians from the Banat region in Romania lived and worked. Although censorship was imposed on the publications of the minority communities, this caused a revival of the literary tradition as a reaction. The author presents the publications from that time - the printing of calendars with diverse content, newspapers, historical brochures, works of art, etc. is being restored. She examines

how the new conditions reflect on the language policy that the intelligentsia conducts in the Romanian Banat. In this regard, three main directions of development have been noted: 1) protection of the language from the threat of assimilation, 2) rapprochement with the literary language in Bulgaria and 3) enrichment of the vocabulary. Changes in spelling and vocabulary during this period are presented. Although the authors endeavored to follow the norms in Rill's "Spelling", adherence to them in the editions of the time was quite inconsistent. Many words (borrowings and neologisms) entered the language, reflecting the new socio-political and economic conditions between the two world wars (p. 125). In the conclusions at the end of the chapter, Mladenova defines the period 1920 - 1943 as "a bridge connecting the first Banat educators with the continuation of their work from more recent times" (p. 145).

In **Chapter Seven**, an overview of the periodicals published after the socio-political changes that took place at the end of 1989 in Romania was made. A substantive and thematic analysis was made of various newspapers and magazines that played an important role in the revitalization of the literary language of the Banat Bulgarians in recent times. Language policy and spelling changes in the last 30 years have been driven by the editors and publishers of some of the periodicals that have the widest audience (p.167). Various visions of the development of the language as well as the attempts to recodify its written norms are presented. Two dictionaries of the Banat Bulgarian language, which were published at the beginning of the 21st century and can be considered as lexicographic codification manuals, are examined in detail. The chapter also contains 1) comments on the processes of enriching the lexical system with terms from various spheres of public life, borrowings from other literary languages and the creation of neologisms based on the word-forming possibilities of the Banat Bulgarian language; 2) the lexicographical attempts published in various periodicals, collections of folk art or monographs dedicated to the Banat script; 3) the articles on the Banat literary micro-language in the Internet space; 4) bibliography of collections, anthologies, memoirs, translated or authored fiction, historical or popular science literature published after 1943. Based on the observations of L. Miletich and St. Stoikov, Mladenova examines the problem of the reduction of the temporal system and the gradual replacement of simple verb tenses (aorist and imperfect) with perfect forms.

The conclusion includes various generalizations that are the result of the analyzes and observations made in the research on the history of the Banat Bulgarian literary language. The conclusions are accurate and reflect the linguistic and sociocultural facts presented in the work.

The bibliography contains over 245 titles of books and papers (about 130 in Cyrillic

and over 110 in Latin alphabet) by Bulgarian and foreign authors, mainly related to the topic of Slavic micro-linguistics, in particular - to the Banat written-regional norm of Bulgarian literary language. Most of the works are cited in Mladenova's monograph. Various internet and archival sources have also been added.

The Appendix includes facsimiles with samples of various texts written in Banat Bulgarian and published in various periods of its history (1866 - today).

The general impression of M. Mladenova's work is more than positive. The author has studied and analyzed the content and language of a large number of genre-diverse works related to the Banat Bulgarian literary language. The main contributions of Mladenova's work are: 1) tracking the dynamics of the language norm (mostly orthographic and lexical) in the different periods of the history of this micro-language; 2) observations on language construction and language policy; 3) the analysis of the literary language of the Banat Bulgarians after the changes in 1989.

1 research study and 10 papers are related to **the topic of the monograph**, in which the author examines: 1) the problems of *the norm* and its dynamics in the Banat Bulgarian language; 2) the history of the *literary heritage* of the Banat Bulgarians; 3) *the periodicals* of the Bulgarians in Banat from the end of the 20th and the beginning of the 21st century and in recent times; 4) attempts to create *lexicographic reference books*; 5) the different *views on the language* in the Banat Bulgarian press; 6) the trends of *internationalization* of the literary language; 7) *the mission of Cyril and Methodius* through the eyes of the Banat Bulgarians; 8) *the borrowing of international vocabulary* and the creation of *neologisms* in the Banat literary language.

In her other papers, Mladenova investigates problems from various aspects of language, e.g.: a) **semantics, pragmatics and discourse analysis**: *the axiological connotations in the semantics of the term "gamer"* in the Bulgarian and Russian Internet languages; the role of G.F. Miller in the emergence of *Russian academic journalism*; *the expressive ambiguity* of some *verbs from the culinary sphere* in the modern Bulgarian press; b) **linguistic attitudes and social identity**: the issue of *the purity of the Bulgarian language* at the beginning of the 21st century; c) **language contacts**: *German loanwords in the Russian language* from the time of Peter the Great and their presence today; *loanwords in the Bulgarian language* from the beginning of the 21st century; d) **socio-linguistics and language policy**: revitalization and revival of *Slavic literary micro-languages*; *the language law in Slovakia* and its coverage in the media; e) **comparative linguistics and linguistic typology**: *Bulgarian language* among the Slavic and Balkan languages *in the concepts of Antoni Kalina*.

Marinela Mladenova's research is distinguished by its analytical and precise presentation of linguistic facts. In her works there are original contributions that have received scientific recognition.

3. Critical remarks and recommendations.

I have no critical remarks on the content of the monographic work and the various papers with which Marinela Mladenova participated in the competition. My only recommendation is that in case the book is re-printed, the technical inaccuracies found in it should be corrected.

4. Conclusion

In conclusion, I can say that Assoc.Prof. Dr. Marinela Mladenova has presented a scientific, research and administrative-teaching asset which is worthy in terms of volume for the occupation of the academic position "Professor". Her works are distinguished by their analytical and precise presentation of linguistic facts. I have not noticed foreign ideas that Mladenova presented as her own. In her works, there are original contributions that have received scientific recognition – this fact is confirmed by the attached author's reference for the noted citations.

Taking into account the scientific, research and administrative-teaching activities of Assoc. Prof. Dr. Marinela Mladenova, I express to the esteemed members of the scientific jury **my overall positive assessment and I will vote in favor of her election as full professor** in professional filed 2.1. Philology (General and Comparative Linguistics - Slavic Linguistics) at the Department of Slavic Studies at the Faculty of Philology of the South-West University "Neofit Rilski".

Blagoevgrad,
05. August, 2022

Reviewer: